

Konferencije

Islamofobija i ekstremizam:

jedna je od teza koje su iznesene na jednodnevnoj naučnoj konferenciji "Uzroci i prevencija islamofobije" održanoj u Zenici

Učestvovali univerzitetski profesori, teolozi, pisci, filozofi, sociolozi, psiholozi i drugi znanstvenici iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Velike Britanije, Kuvajta, Bahrejna i Katara

U Zenici je 25. maja, 2013. godine održana jednodnevna naučna konferencija sa međunarodnim učešćem "Uzroci i prevencija islamofobije". Konferenciju je organizirao Odsjek za islamsku vjeronauku Islamskog pedagoškog fakulteta Univerziteta u Zenici i Centar za dijalog – Vesatijja Sarajevo, a izlagači su bili eminentni univerzitetski profesori, teolozi, pisci, filozofi, sociolozi, psiholozi i drugi znanstvenici iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Velike Britanije, Kuvajta, Bahrejna i Katara.

Identificirati uzroke islamofobije

U ime organizatora dobrodošlicu je uputila prof. dr. **Mejra Softić** koja je izrazila zahvalnost gostima iz inostranstva kao i predstavnicima Rijasetu IZ u BiH, Vlade zeničkog kantona, te pripadnicima akademske zajednice iz naše zemlje, profesorima i studentima. Softić je kazala kako konferencija ima za cilj ispitati porijeklo, ulogu i motive ove pojave koja generira mržnju prema islamu i muslimanima, te izrazila nadu da će zaključci ove konferencije podstaknuti našu javnost da se efikasnije suoči sa ovom pojavom i njenim posljedicama. U ime reisu-l-uleme **Husein-ef. Kavazovića** skup je pozdravio i zaželio mu uspješan rad hafiz mr. **Kenan Musić**. Na otvaranju konferencije obratio se i premijer Vlade zeničkog kantona mr. **Fikret Pljevljak** kazavši kako traganje za istinom i objektivnom stvarnošću unosi strast spoznaje istine i potrebu da budemo objektivni. "Svaki sistem u prostoru i vremenu treba računati na dvije stvari, na svoje unutarnje karakteristike i okruženje. Volio bih da na tragu toga širimu priču koja je tolerantna unutar naše zemlje, Evrope i svijeta," poručio je premijer Pljevljak. Skup je pozdravio i budući rektor Univerziteta u Zenici prof. dr. **Dževad Zečić** iskazavši svoje nadanje da će pored postojećih i ove Univerzitet u Zenici imati više konferencija sa međunarodnim učešćem. Ispred Centra za dijalog – Vesatijja učesnike je pozdravio njegov direktor mr. **Senad Čeman**. On je uz predstavljanje izrazio opredjeljenje i podršku ovog centra ovakvim naučnim projektima. Na kraju uvodnih obraćanja obratio se dekan Islamskog pedagoškog fakulteta u Zenici prof. dr. **Zuhdija Adilović**. "Ova konferencija je, kao što vidite, organizirana u danima kada obilježavamo 20 godina kontinuiranog rada IPF-a. Mi smo na katedri za vjerske znanosti pokušali da identificiramo uzroke islamofobije. Prvi korak na tom putu je znanje, a za rješavanje ovog problema neophodno je mišljenje i stav uleme i znanstvenika, te stoga i ova konferencija ima taj cilj," kazao je dr. Adilović u svom obraćanju kojim je ujedno i otvorio radni dio konferencije.

Prvi plenarni dio konferencije je moderirao prof. dr. **Safvet Halilović**, šef odsjeka za islamsku vjeronauku na IPF-u i jedan od ključnih organizatora konferencije. Prvo izlaganje na temu islamofobija kao ideološki konstrukt u službi genocida kao ključnog motiva agresije na BiH i politike eksterminacije Bošnjaka od 1992. do danas, održao je akademik **Ferid Muhić**, sa Bošnjačke akademije nauka i umjetnosti iz Skoplja. On je u svom izlaganju istakao kako se islamofobija treba tretirati kroz prizmu specifičnih ideoloških interesa. Profesor Muhić je također ukazao na historijski kontekst nastanka i razvoja islamofobije u Evropu, te dodao kako se u "borbi protiv islamofobije mora dekonstruirati teza da je islam strano tijelo u Evropi". "Evropa je legura tri velike civilizacije i ne može se glorificirati jedna na štetu druge," konstatirao je Muhić dodavši kako je glavna teza na Balkanu na kojoj se tvori islamofobija teza o prisilnoj islamizaciji neislamskih naroda. O islamofobiji sa dilemom da li je to ideologija ili posljedica prijeteće opasnosti islama i muslimana govorio je prof. dr. **Ivan Markešić** sa Instituta društvenih znanosti "Ivo Pilar" iz Zagreba. "Religije su sveopće ljudsko dobro i zajedno mogu razvijati se bez ratova," kazao je profesor Markešić akcentirajući odgovornost vjerskih vođa, ali ne smetnuvši napomenuti i ulogu politike i nacionalnih interesa. Profesor Markešić je konstatirao da, kad je u pitanju Evropska unija, ustav EU ne daje naznake da se ona temelji na kršćanskoj tradiciji. "Ne može se braniti teza da nije bilo prisilnog nametanja religije i da religije nisu išle uz osvajanja" konstatirao je profesor Markešić argumentirajući svoje stajalište primjerima iz burne prošlosti vjerskih sukoba na tlu Evrope. U tom smislu profesor Markešić je kazao kako ne može biti mira u društvima u kojima se preferira jedna religija i učenje na uštrb drugih, te da u tom kontekstu sekularno uređenje daje garancije dobrih međureligijskih odnosa.

Specifični ideološki interesi

Profesor **Jasser Auda**, iako najavljen, nije uspio stići na konferenciju, ali je svoje obraćanje poslao snimljeno i ono je učesnicima emitovano putem video projektor. Jedna od najzanimljivijih teza ovog uglednog egipatskog profesora koji danas djeluje na relaciji Doha – London – Toronto jeste da su islamofobija i ekstremizam dvije strane iste kovanice, te kako ove dvije pojave jedna drugu održavaju. "Ja mogu jasno uvidjeti alijansu između ova dva kretanja i smatram da islamska ulema mora učiniti svoj dio zadatka i raditi na popravljanju", poručio je profesor Auda. Izlaganje na temu "Islamofobija ili no-

vi oblik suspenzije zapadnoevropskog uma?" ponudio je prof. dr. **Nusret Isanović**.

Suspenzija zapadnoevropskog uma

Islamofobija je, prema riječima Isanovića, postala obilježje našeg doba, zrcalo stanja duha post-modernog svijeta. Faktori koji su je omogućili su raznoliki i mnogoznačni. Njihova narav se kreće od suvisle, racionalne i objašnjive, preko metafizičke i ezoterijske, do opskurno iracionalne, psihopatoške i aporetične. Profesor Isanović je govorio o složenoj naravi islamofobije i pokušao doprijeti do temeljnih motiva napada na islam, muslimane i njihov geopolitički, kulturni, ekonomski i egzistencijalni prostor. Ključnim motivima autor Isanović smatra biološku potentnost i rastuću brojnost muslimana, enormne resurse prirodnih bogatstava muslimanskih zemalja i privlačnost islama kao vjere, njegovu fascinirajuću jednostavnost i duhovnu vitalnost. Kuvajćanin, profesor dr. **Sulaiman Durejji** **Ali Durejji Alazemi** obratio se učesnicima ispred Ministarstva vakufa Kuvajta. On je govorio o islamskoj toleranciji i njenoj ulozi u obuzdavanju islamofobije. Profesor Alazemi je objasnio pojam tolerancije sa stanovišta jezičke nauke i sa stanovišta stručne terminologije nakon čega je podrobno osvijetlio razne aspekte tolerancije koji se ogledaju u mnogim područjima islamskog načina življenja.

Nakon prvog plenarnog dijela konferencije uslijedila su pitanja i diskusije prisutnih, a najviše zanimanja izazvale su teze profesora Muhića i Markešića o islamizaciji i njenoj naravi u toku imperijalne prošlosti regiona Balkana. Drugi panel kojim je predsjedavao prof. dr. **Halil Mehtić** otvorio je svojim izlaganjem prof. dr. **Zuhdija Adilović**. On je govorio o terminologiji terorizma i osvrnuo se na ovaj pojam kroz njegov tretman u temeljnim tekstovima islama kao i njegovo tretiranje kod tradicionalnih učenjaka. O međunarodnoj umješnosti i odgovornosti za genocid nad Bošnjacima govorio je prof. dr. **Džemal Najetović** sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici. On je ustvrdio kako "nema sumnje da je postojala tolerancija Zapada prema ponašanju agresora na BiH, koji su nastojali uništiti BiH i Bošnjake." Profesor dr. Safvet Halilović je predstavio "Islamsku povelju" Svjetske unije islamskih učenjaka te ukazao na mogućnosti suzbijanja islamofobije. On je ukazao na značaj odgovora islamskih autoriteta na probleme ekstremnog tumačenja islama, ali također i na problem historijskih poimanja na Zapadu i odnos prema islamu i muslimanima, citiraju-

ći tu ugledne zapadne autore koji na to ukazuju.

Islamofobija u bh medijima

Prof. dr. Halil Mehtić je govorio o funkcionalnom islamu kao odlučujućem faktoru za mir u svijetu. "Imamo li na umu činjenicu da se islam i muslimani odvajkada označavaju kao strano tijelo na tlu Evrope, onda nije ni čudo što toliki broj ljudi sa Zapada osjeća odbojnost i strah od islama i muslimana," konstatirao je dr. Mehtić upozorivši na problem sistematskog generiranja islamofobije, posebno poslije 11. septembra. Njegovo izlaganje se fokusiralo na osnovne karakteristike islamskog tretiranja međuljudskih odnosa i prezentiranja sa kolikim stepenom tolerancije se islam odnosi spram drugih religija, naroda i kultura. Svoje viđenje ove pojave iz perspektive bh stvarnosti ponudio je i mr. **Fatmir Alispahić**, novinar i publicista iz Tuzle. Njegova tema bila je uloga sarajevskih medija u širenju islamofobije. Alispahić je govorio o islamofobiji u bh medijima u kontekstu post-dejtonske Bosne i Hercegovine, a posebno je interesantno bilo zapažanje i tretiranje islamofobije u Bosni i Hercegovini koja je "usmjerena na autohtoni narod Bosne i Hercegovine Bošnjake". Alispahić se u svom izlaganju zapitao kako je moguće da postoje tako agresivna kršenja ljudskih prava bošnjačkog naroda, a da na to ne reagira sistem. To, po Alispahiću, omogućava dejtonski sistem koji je proizveden iz velikosrpskog i velikohrvatskog projekta. "Ti diskursi su pripremili genocid nad Bošnjacima i ti mehanizmi su ugrađeni u dejtonski sistem koji štiti stigmatizaciju Bošnjaka," istakao je Alispahić. I nakon druge sesije uslijedila je diskusija, nakon čega je napravljena pauza za ručak i podne namaz.

Trećom i posljednjom sesijom moderirao je prof. dr. Nusret Isanović, a obuhvatila je izlaganja profesora dr. Šukrije Ramića. Profesor Ramić je ukazao i na neujednačenost muslimanskih reakcija na islamofobiju. «Mnoge reakcije bile su civilizacijske i one su pokazale moć, snagu i dostojanstvo muslimana. Međutim, većina ih je otišla toliko daleko da su odudarale od uputa dva osnovna izvora islama, koja muslimani, bez izuzetka, cijene i poštuju,» konstatirao je prof. Ramić objašnjavajući šerijatski stav o pitanju islamofobije kroz dva osnovna izvora šerijata – Kur'an i sunnet. O paradigmatičnosti križarskih ratova u kontekstu islamofobije izlagao je doc. dr. **Sedad Dizdarević**, a njegov kolega doc. dr. **Zemir Sinanović** je govorio na temu "Najteži ratni zločin – zločin genocida nad Bošnjacima kao uzrok/posljedica islamofobije u Bosni i Hercegovini."